חלק פרק אחד עשר סנהדרין קו.

מסורת הש"ס

מחליף. לאחר שנקלן: אינו עומד במקום מים. והאי דכתיב [במדבר כד] כאפיקים עלי מים שכינה היא דאמרה איהו אמר כאפיקים שאין עומדין במקום מים שכינה אמרה עלי מים. וכן כולהו מפרש באגדה בכה"ג. כנחלים נטיו הוא אמר כנחלים פוסקין לפעמים יצאה בת קול [אמרה] נטיו. הוא אמר כגנות אמרה בת קול עלי נהר. הוא אמר כאהלים יצאה בת קול ואמרה נטע ה': רוח דרומית. קשה: לא עמנו היית באופה עלה. שגזר פרעה כל הבן הילוד היאורה בתמיה ולאי היית כדלקמן: ומי הושיבך אצל איתני עולם. שעתידים בניך ליכנס הגזית והייטו דכתיב איתן מושבך וכי בין איתני עולם אתה יושב מי הזקיקך לכך: שמחיה עצמו כשם אל. עושה עצמו אלוה כמו פרעה ומיורם: לשון אחר מי שמחיה עצמו. כלומר אי להם לאותן בני אדם שמחיין ומעדנין עצמן בעוה"ז ופורקין עול תורה מעל צוארם ומשמנין את עצמן: משמו אל. כשמשיס הקב"ה פדיון לעצמו ומשלם גמול לצדיקים לעתיד לבא. כך שמעתי: אוי לה לאומה שמפלא. אוי לה לאומה שמהיה באותן הימים שיעלה על דעתה לעבוד ישראל: מי מטיל כסות בין לביא וכו'. לעכבן שלא יחדקון זה לזה דמסוכן הוא. כלומר מי הוא שיכול לעכב את ישראל והקב"ה מכניסם: לייס. ספינות גדולות כמו (ישעיה לג) ולי אדיר שם יעברנו: ולים מיד כתים אמר רב ליבא אסיר. דכתים היינו מקום שמו כך: עד אשור מקטל קטילי. ומאשור ואילך משעבדי להו שעבודי: ולים מיד כתים וענו אשור. דקטלי להו וענו עבר דמשעבדי להן על אשור: כתים. רומיים כלומר אותן אומות שהכניס הקב"ה בלים עתידין להרוג את כל האומות עד אשור ומאשור ואילך מגיעין אותן ומשעבדין בהם (ומגיעין אותן). ולעתיד קא מיירי: הן הנה היו לבני ישראל לא גרסינן אלא ה"ג הנני הולך לעמי לכה אילעך אשר יעשה העם הזה לעמך עמך לעם הזה מיבעי ליה: לעמך עמך לעם הזה שמקלל את עצמו ותולה קללתו באחרים אמר: להם אלהיהם של אלו שונא זימה הוא והם מתאוים לכלי פשתן בוא ואשיאך עצה עשה להן קלעים והושיב בהן זונות זקינה מבחוץ וילדה מבפנים וימכרו להן כלי פשתן עשה להן קלעים מהר שלג עד בית הישימות והושיב בהן זונות זקינה מבחוץ וילדה מבפנים ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמחין ויוצאין לטייל בשוק אומרת לו הזקינה אי אתה מבקש כלי פשתן זקינה אומרת לו בשוה וילדה אומרת לו בפחות שתים ושלש פעמים ואח"כ אומרת לו הרי את כבן בית שב ברור לעצמך וצרצורי של יין עמוני מונח אצלה ועדיין לא נאסר (יין [א] של עמוני ולא) יין של נכרים אמרה לו רצונך שתשתה כוס של יין כיון ששתה בער בו אמר לה השמיעי לי הרציאה יראתה מתוך חיקה אמרה לו עבוד לזה אמר לה הלא יהודי אני אמרה לו ומה איכפת לך כלום מבקשים ממך אלא פיעור [והוא אינו יודע שעבודתה בכך] ולא עוד אלא שאיני מנחתך עד שתכפור בתורת משה רבך שנא' הבה באו בעל פעור וינזרו לבשת ויהיו שקוצים באהבהם וישב ישראל בשטים ר"א אומר שטים שמה רבי יהושע אומר שנתעסקו בדברי שטות ותקראן לעם לזבחי אלהיהן רבי אלעזר אומר ערומות פגעו בהן רבי יהושע אומר שנעשו כולן בעלי קריין מאי לשון רפידים רבי אליעזר אומר רפידים שמה רבי יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה שנאמר לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים אמר רבי יוחנן כל מקום שנאמר וישב אינו אלא לשון צער ישנא' וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם [ב] ונאמר וישב ישראל בארץ נשן ויקרבו ימי ישראל למות וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו ויקם ה' שטן לשלמה את הדד האדומי מזרע המלך הוא באדום ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם וגו' את מלכי מדין בעור הרגו בחרב בלעם מאי בעי התם א"ר יוחנן שהלך ליטול שכר עשרים וארבעה אלף [שהפיל מישראל] אמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב היינו דאמרי אינשי גמלא אזלא למיבעי קרני אודני דהוו ליה גזזון מיניה ואת בלעם בן בעור הקוסם קוסם נביא הוא א"ר יוחנן בתחלה נביא ולבסוף קוסם אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי מסגני ושילטי הואי אייזן לגברי נגרי הרגו

מחליף ושרשיו מרובין ואפילו כל רוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו אלא הוא הולך ובא עמהן כיון שדוממו הרוחות עמד קנה במקומו אבל בלעם הרשע ברכן בארז מה ארז זה אינו עומד במקום מים ושרשיו מועטין ואין גזעו מחליף אפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו כיון שנשבה בו רוח דרומית מיד עוקרתו והופכתו על פניו ולא עוד אלא שזכה קנה ליטול ממנו קולמוס לכתוב ממנו ס"ת נביאים וכתובים [1]וירא את הקיני וישא משלו אמר לו בלעם ליתרו קיני לא היית עמנו באותה עצה מי הושיבך אצל איתני עולם והיינו [6]דא"ר חייא בר אבא א"ר סימאי שלשה היו באותה עצה אלו הן בלעם איוב ויתרו בלעם שיעץ נהרג איוב ששתק נידון ביסורין ויתרו שברח [7]זכו בני בניו לישב בלשכת הגזית שנאמר [2]ומשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתים שמעתים סוכתים המה הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב וכתיב [3]ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים [4]וישא משלו ויאמר אוי מי יחיה משמו אל (אמר רשב"ל אוי מי שמחיה עצמו בשם אל) א"ר יוחנן אוי לה לאומה שתמצא בשעה שהקב"ה עושה פדיון לבניו מי מטיל כסותו בין לביא ללביאה בשעה שנזקקין זה עם זה [5]וצים מיד כתים אמר רב [8]ליבון אספיר וענו אשור וענו עבר עד אשור קטלי מיקטל מכאן ואילך משעבדי שיעבודי [9]הנני הולך לעמי לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך עמך לעם הזה מיבעי ליה א"ר אבא בר כהנא כאדם שמקלל את עצמו ותולה קללתו באחרים אמר [10]להם אלהיהם של אלו שונא זימה הוא והם מתאוים לכלי פשתן בוא ואשיאך עצה עשה להן קלעים והושיב בהן זונות זקינה מבחוץ וילדה מבפנים וימכרו להן כלי פשתן עשה להן קלעים מהר שלג עד בית הישימות והושיב בהן זונות זקינה מבחוץ וילדה מבפנים ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמחין ויוצאין לטייל בשוק אומרת לו הזקינה אי אתה מבקש כלי פשתן זקינה אומרת לו בשוה וילדה אומרת לו בפחות שתים ושלש פעמים ואח"כ אומרת לו הרי את כבן בית שב ברור לעצמך וצרצורי של יין עמוני מונח אצלה [11]ועדיין לא נאסר (יין [א] של עמוני ולא) יין של נכרים אמרה לו רצונך שתשתה כוס של יין כיון ששתה בער בו אמר לה השמיעי לי הרציאה יראתה מתוך חיקה אמרה לו עבוד לזה אמר לה הלא יהודי אני אמרה לו ומה איכפת לך כלום מבקשים ממך אלא פיעור [והוא אינו יודע שעבודתה בכך] ולא עוד אלא שאיני מנחתך עד שתכפור בתורת משה רבך שנא' [12]הבה באו בעל פעור וינזרו לבשת ויהיו שקוצים [13]באהבהם [14]וישב ישראל בשטים [15]ר"א אומר שטים שמה רבי יהושע אומר שנתעסקו בדברי שטות [16]ותקראן לעם לזבחי אלהיהן רבי אלעזר אומר ערומות פגעו בהן רבי יהושע אומר שנעשו כולן בעלי קריין מאי לשון רפידים [17]רבי אליעזר אומר רפידים שמה רבי יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה שנאמר [18]לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים אמר רבי יוחנן כל מקום שנאמר וישב אינו אלא לשון צער [19]שנא' וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב [20]וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען [21]ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם [ב] [22]ונאמר [23]וישב ישראל בארץ נשן [24]ויקרבו ימי ישראל למות [25]וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו [26]ויקם ה' שטן לשלמה את הדד האדומי מזרע המלך הוא באדום [27]ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם וגו' את מלכי מדין בעור הרגו בחרב בלעם מאי בעי התם א"ר יוחנן שהלך ליטול שכר עשרים וארבעה אלף [שהפיל מישראל] אמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב היינו דאמרי אינשי גמלא אזלא למיבעי קרני אודני דהוו ליה גזזון מיניה [28]ואת בלעם בן בעור הקוסם קוסם נביא הוא א"ר יוחנן בתחלה נביא ולבסוף קוסם אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי מסגני ושילטי הואי אייזן לגברי נגרי הרגו

תורה אור

1. וַיַּרְא אֶת הַקֵּינִי וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ: במדבר כד כא
2. וּמִשְׁפָּחוֹת סֹפְרִים יֹשְׁבֵי יָעְבֵץ תִּרְעָתִים שִׁמְעָתִים שׁוֹכְתִים הֵמָּה הַקֵּינִים הַבָּאִים מֵחֲמַת אֲבִי בֵית רֵכָב: דברי הימים א ב נה
3. וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים אֶת בְּנֵי יְהוּדָה מִדְבַּר יְהוּדָה אֲשֶׁר בַּנֶּגֶב עֲרַד וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב אֶת הָעָם: שופטים א טז
4. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אוי מִי יִהְיֶה מִשְּׂמוֹ אֵל: במדבר כד כג
5. וְצִים מִיַּד כִּתִּים וְעִנּוּ אַשּׁוּר וְעִנּוּ עֵבֶר וְגַם הוּא עֲדֵי אֹבֵד: במדבר כד כד
6. וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי לְכָה אִיעָצְךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמֶּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים: במדבר כד יד
7. כִּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר מָצָאתִי יִשְׂרָאֵל כַּבִּכּוּרָה בְתַאֵנָה בָּרִאשֹׁנָתָהּ רָאִיתִי אֲבוֹתֵיכֶם הֵמָּה בָּאוּ בְּעַל פְּעוֹר וַיִּזְּרוּ לַבֹּשֶׁת וַיִּהְיוּ שִׁקֻּצִים כְּאַהֲבָם: הושע ט י
8. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב: במדבר כה א
9. וַתִּקְרֶאן לָעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכֵל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ לֵאלֹהֵיהֶן: במדבר כה ב
10. מִקּוֹל שַׁעֲנַת פְּרֹסוֹת אֹיְבָיִךְ מְרֹעַשׁ לְרֹכְבֵו הֲמוֹן גְּלִגָּלַיִךְ לֹא הִפְנוּ אָבוֹת אֶל בָּנִים מִרִּפְיוֹן יָדָיִם: ירמיהו מז ג
11. וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: בראשית לז א
12. אֵלֶּה תֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו בַּצֹּאן וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם: בראשית לז ב
13. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֻזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד: בראשית מז כז
14. וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַיִּקְרָא לְבְנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם: בראשית מז כט
15. וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לְבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה: מלכים א ה ה
16. וַיָּקֶם יְיָ שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה אֶת הֲדַד הָאֲדֹמִי מִזֶּרַע הַמֶּלֶךְ בְּאֱדוֹם: מלכים א יא יד
17. וְאֶת מַלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל חֲלָלֵיהֶם אֶת אֱוִי וְאֶת רֶקֶם וְאֶת צוּר וְאֶת חוּר וְאֶת רֶבַע חֲמֻשֶׁת מַלְכֵי מִדְיָן וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הָרְגוּ בֶּחָרֶב: במדבר לא ח
18. וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב אֶל חֲלָלֵיהֶם: יהושע יג כב

הגהות הגר"א

[א] גב' של עמוני ולא יין. נמחק: [ב] שם ויאמר. נמחק:

מוסף רש"י

ברכן בארז. כתיבים עלי מים (תענית כ:). ארז זה אינו עומד במקום מים. ואע"ג דכתיב בקרא כתרים עלי מים, ההוא לאו בלעם קאמר ליה, דבלעם אמר כתרים והמלאך השיבו עלי מים, וכן טלמה, דבלעם אמר כנחלים, דזימנין מתייבשין, וקאמר ליה המלאך נטיו, דאין ייבשין לעולם, והייטו דכתיב ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה, על ידי מלאך (שם). שהושיבו על ידי מלאך (שם). אפילו כל הרוחות. שאינן קשות (שם). רוח דרומית. היא קשה, כדאמרינן (ב"ב כה:) אלמלא כן כל שמשמיה לאן כל ברייה יכולה לעמוד כפניה, שנאמר המביעתן יאכלו גן כל יפרם כנפיו לחיתן (שם). לא היית עמנו באותה עצה. הלא אתה עמי היית בעצה הבה נתחכמה לו ופתה נתיישבת בחיתן ומתעון של ישראל (במדבר כד כא). באותה עצה. דנתחכמה לו (סוטה יא.). ירושבי יעבץ. תלמידי יענק, יענק אדם גדול בתורה היה, כדכתיב (דה"ר ד) ויקרא יעבץ לאלהי ישראל לאמר אם כרך תברכני כתורה והרביתי את נטלי בתלמידים וגו' ויקרא אלהים את אשר שאל (סוטה יא. ע"פ תמורה טז:). ועדיין לא נאסר יין כו'. דמי"ל דכר דתלמידי שמאי והלל הוא (חולין ד:). בדברי שטות. לזנות אל בנות מואב (בכורות ה:). ערומות פגעו בהן. ותקראן משמע גופן היה פוגע בהן (שם). בעלי קריין. ולשון מקרה הוא (שם). שריפו עצמן מדברי תורה. לפיקך נפ עליהם עמלק (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com